

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABAHR2X

Sažetak argumentacije

U znanstvenom je časopisu *Politička misao* 54(5), čiji je nakladnik Fakultet političkih znanosti u Zagrebu, u rujnu 2017. godine objavljen članak na engleskom jeziku pod nazivom *Gaining Political Power by Utilizing Opportunity Structures: An Analysis of the Conservative Religious-Political Movement in Croatia* koji autorski potpisuju Antonija Petričušić, Mateja Čehulić i Dario Čepo, zaposlenici Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Članak sadrži niz neistinitih i nepotkrijepljenih tvrdnji o *U ime obitelji* te brojne metodološke i epistemološke manjkavosti, a korišten je u medijima za blaćenje i diskreditiranje djelovanja *U ime obitelji* u civilnome društvu¹.

1. Autori nisu jasno i nedvosmisleno odredili predmet svoga istraživanja

U zaključku svoga teksta Petričušić i dr. (2017: 79) navode da je njihovom radu »središnji cilj bio otkriti kako je religijsko-politički pokret uspio iskoristiti strukture prilika da si stekne (veću) političku moć«², dok se u sažetku predmetnoga članka, kao i u nastavku njegova teksta, navodi građansku inicijativu *U ime obitelji* kao oglednu, prototipnu pripadnicu navodnog »konzervativno religijsko-političkoga pokreta« (eng. *conservative religious-political movement*, Petričušić i dr. 2017: 66) i u tom smislu glavni predmet istraživanja. Međutim, autori:

¹ Neistine iznesene u članku prenijela je u siječnju 2018. Hina i brojni hrvatski mediji, a suautorica članka Antonija Petričušić nastavila je u medijima širiti neistine o *U ime obitelji* i navodnom “religijsko-političkom pokretu” u Hrvatskoj pozivajući se na znanstveni autoritet predmetnoga istraživanja:

“Znanstvena analiza: Što je omogućilo politički uspjeh religijsko-političkih pokreta u Hrvatskoj”

Hina, 27.1.2018. <https://www.hina.hr/vijesti/9710848>, pristup: 23.4.2018 (dio neistina iznesenih u vijesti Hine *U ime obitelji* je demantirala 3.2.2018.: <https://narod.hr/hrvatska/hina-petricusic-cehulic-cepo-sociolozi-s-pravnog-fakulteta-zagrebu-prenijeli-laznu-vijest-ime-obitelji>, pristup: 17.7.2018.)

“Što je omogućilo politički uspjeh religijsko-političkih pokreta u Hrvatskoj”, Večernji list, 27.1.2018. Tekst je dostupan na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/u-ime-obitelji-istrazivanje-1222503>, pristup 9.5.2018.

“ŠTO JE OMOGUĆILO USPJEH POKRETIMA POPUT 'U IME OBITELJI' Retorika ljudskih prava, ali i emotivne manipulacije i lažni plakati služili su im kao gorivo”. Jutarnji list, 27.1.2018. Tekst je dostupan na:

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sto-je-omogucilo-uspjeh-pokretima-poput-u-ime-obitelji-retorika-ljudskih-prava-ali-i-emotivne-manipulacije-i-lazni-plakati-sluzili-su-im-kao-gorivo/6976386/>, pristup: 9.5.2018.

“Znanstvenici su analizirali Markićkinu udrugu, kažu da je do uspjeha došla lažima i manipulacijama”, Index.hr, 27.1.2018. Tekst je dostupan na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/znanstvenici-analizirali-markickinu-udrugu-emotivnim-manipulacijama-dosla-je-do-uspjeha/1022084.aspx>, pristup: 9.5.2018.

Bogdanić, Siniša. 2018. “I konzervativne udruge su dio civilnog sektora”, Bogdanić S., Deutsche Welle, 1. veljače 2018.

<https://www.dw.com/hr/i-konzervativne-udruge-su-dio-civilnog-sektora/a-42388948>, pristup: 9.5.2018.

Jasić, Mirna. 2018. Antonija Petričušić: Proizvodnja obiteljaša. *Novosti*, 2. veljače 2018. Tekst je dostupan na: <https://www.portalnovosti.com/antonija-petricusic-proizvodnja-obiteljasa>; pristup: 26.3.2018.

² Eng. [Our] central goal was to reveal how the religious-political movement managed to utilize opportunity structures to leverage political power. (Petričušić i dr. 2017: 79)

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABAHR2X

a) **nigdje o članku ne nude (valjane) dokaze da u Hrvatskoj postoji relevantan politički pokret koji se poziva na onostranu ontologiju i djeluje tako da povezuje svete stvari s interesima i djelovanjem političke zajednice.**³

b) **ne navode jasne argumente po kojima je referendumsko inicijativa *U ime obitelji* obilježena kao svojevrsni prototipni primjerak tzv. »religijsko-političkoga pokreta«, iako je to bilo osobito važno argumentirati budući da se *U ime obitelji* nije u vezi svojih ciljeva nikada pozivala na onostrane, religijske niti na nacionalističke argumente (što autori navode kao kriterije za prepoznavanje dionika »religijsko-političkoga pokreta«)**⁴.

2. Rad sadrži čitav niz netransparentnosti, nepouzdanosti, nevaljanosti i netočnosti u području prikupljanja podataka, mjerenja i obrade podataka kao i u području donošenja zaključaka:

a) **Izvor su podataka samo desetero ispitanika čiji je sastav u visokoj mjeri netransparentan.** Autori navode samo to da se skupina ispitanika sastoji od: tri osobe iz tzv. konzervativnih udruga koje su predmet istraživanja, tri iz njima ideološki suprotne liberalne političko-aktivističke struje i četiri iz skupine stručnjaka, ali ne navode čitav niz podataka relevantnih za procjenu vrijednosti popisa informanata: zbog čega je odabrano zaustaviti se na samo deset ispitanika⁵; na osnovi kojih je kriterija odabrano baš tih deset pojedinaca i sl.

b) **Problematična je pouzdanost prikupljenih podataka.** Čak i kada bi se pretpostavilo da je četvero ispitanika iz redova stručnjaka davalo nepristrane odgovore (a niti to se ne može sa sigurnošću tvrditi), za šestero je ispitanika iz redova političko-aktivističkih udruga to doista malo vjerojatno. Tim više što se ispitivanje događalo u vrijeme naglašenih sukoba ideološki suprotstavljenih političko-aktivističkih struja.

c) Autori navode da su podatke prikupili metodom polustrukturiranih dubinskih intervjuja (Petričušić i dr. 2017: 66), no **propuštaju iznijeti niz relevantnih podataka**, poput obrazloženja

³ Petričušić i dr. (2017: 63) navode da su religijsko-politički pokreti oni koji: (a) se pozivaju na onostranu ontologiju (eng. *other-wordly, transcendental ontology*) te (b) djeluju ili u korist religijskog nacionalizma ili konzervativne religijske politike (eng. *religious nationalism, or promote conservative religious politics*), pri čemu se pojam religijske politike (slijedeći definiciju Jonathana Chowa) određuje kao »bilo koja društvena interakcija koja povezuje uvjerenja o svetim stvarima s interesima i djelovanjem političke zajednice«[#] (Eng. *Religious politics is a term that refers] 'to any social interaction that relates beliefs regarding sacred objects to the interests and actions of a political community'* (Chow 2012, prema Petričušić i dr. 2017: 63)

⁴ Navedeno je moguće lako provjeriti iz javnih istupa predstavnika *U ime obitelji* i iz statuta udruge *U ime obitelji*, koji je javno dostupan u Registru udruga Republike Hrvatske i u skladu s kojim udruga djeluje.

⁵ Od deset ispitanika, četiri su istraživači i znanstvenici (eng. *researchers and scholars*), troje je predstavnika liberalnih i troje konzervativnih građanskih udruga (Petričušić i dr. 2017: 66).

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABAHR2X

odabira intervjuja kao metode prikupljanja podataka⁶ ili kako je točno strukturiran popis pitanja i koja su točno pitanja postavljena (ili barem koje su bile teme intervjuja).

d) **Sadržaj predmetnoga članka ne daje naslutiti da je provedena ikakva količinska, tj. statistička obrada podataka**, a ako je količinska obrada podataka doista izostavljena propušteno je argumentirati takvu odluku.

e) **Autori propuštaju naglasiti ograničenja svojih zaključaka**, unatoč vrlo ograničenom rasponu podataka i netransparentnom prikazu postupka njihova prikupljanja.

3. Autori krajnje neakademski prešućuju svoje svjetonazorske i ideološke postavke i predrasude, ali ih istodobno opetovano komuniciraju čitateljstvu, što je očito u izboru korištenih riječi i činjenica te u načinu tumačenja pojedinih podataka.

Prvi primjer je korištenje **nazivaka koji su u akademski diskurs ušli iz političko-aktivističkoga miljea** spregnutog s feminističkim, rodnim, LGBT i srodnim studijima, poput poput sljedećih:

- *heteronormativnost* (koji implicira da odnos muškarca i žene u području pojma braka nema prototipno mjesto, nego da je riječ o običnom stereotipu; Petričušić i dr. 2017: 61, 62-bilj.4.)
- *homofobija* (Petričušić i dr. 2017: 62) za neslaganje s tezom da se pojam braka jednako može primjenjivati na zajednicu muškarca i žene kao i druge odnose (kao i *homofob* za proponenta navedenog neslaganja; Petričušić i dr. 2017: 62)
- *bračna jednakost* (eng. *marriage equality*; Petričušić i dr. 2017: 69, 72)⁷.

Drugi se primjer očituje u **implicitnom stavu da je U ime obitelji djelovala dvolično i manipulativno**, a na osnovi čega se njezino postojanje i djelovanje u javnome društvenome životu obilježava kao neetično i time politički štetno. Naime, autori predmetnoga članka – bez uvjerljivih dokaza (!) – tvrde da su stvarni ciljevi *U ime obitelji* bili negativno usmjereni (tj. da su bili usmjereni prema navodnom uskraćivanju ljudskih prava i zabranjivanju sloboda), a da je ona u

⁶ Budući da je referendumska inicijativa *U ime obitelji* bila aktivna prije svega pet godina i to u Hrvatskoj, vremensko-prostorni okviri istraživane pojave dopuštaju primjenu objektivnijih i mjerljivih metoda od intervjuja, te je odluku da se od raspoloživih metoda odabere baš intervju potrebno valjano argumentirati. Naime, intervju iznimno mnogo ovisi o tome što s jedne strane ispitanik, a s druge strane ispitivač hoće da budu informacije na kojima će počivati istraživanje, jer i ispitanik (svojim odgovorima) i ispitivač (strukturu ukupnoga intervjuja i konkretnim pitanjima) ključno sudjeluju u stvaranju korpusa podataka na osnovi kojih će se donositi zaključci.

⁷Npr. sintagmu »marriage equality« su koristili zagovornici brisanja veze između nazivka *brak* i sintagme »zajednica muškarca i žene« 2009. u dvjema američkim saveznom državama. U Vermontu su zagovornici tzv. homoseksualnoga braka dokument koji se službeno zvao *An Act to Protect Religious Freedom and Recognize Equality in Civil Marriage* nazivali *Marriage Equality Act*. Iste su godine zagovornici tzv. homoseksualnoga braka okupljeni u inicijativi *Yes! On Equality* snažno preporučili da se njihov prijedlog ustavnoga teksta kojim se imao zamijeniti stavak 7.5. Čl. I. kalifornijskoga ustava unutar kojega je brak definiran kao zajednica muškarca i žene naziva *California Marriage Equality Act* (http://ag.ca.gov/cms_attachments/initiatives/pdfs/i808_initiative_09-0011.pdf; pristup: 2.4.2018.).

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABHR2X

javnosti to poricala (usp. Petričušić i dr. 2017: 61–62) hineći da su njezini ciljevi pozitivno usmjereni (točnije: da su usmjereni na ojačavanje demokracije i pravnoga stava da se nazivak *brak* odnosi na institucionaliziranu zajednicu muškarca i žene).

4. Rad obiluje činjeničnim netočnostima, nepotkrijepljenim i neistinitim tvrdnjama u pogledu stavova koje *U ime obitelji* jest (ili nije) zastupala i koje je poruke slala javnosti.

Među takvim neistinitim tvrdnjama i netočnostima ističu se sljedeće tvrdnje:

- 4.1. *»Doista, građani koji su izrazili svoju potporu inicijativi, mobilizirani su korištenjem emocija, jer je inicijativa za spašavanje ugrožene obitelji i ugroženih vrijednosti sustavno oblikovala kao cilj svog aktivizma. To je bilo vidljivo iz odabira imena inicijative ("U ime obitelji"), korištenja argumenata da je obitelj najbolje mjesto za odgoj djece, do tvrdnje da su djeca koja žive u obiteljima s jednim biološkim roditeljem ili s homoseksualnim roditeljima nužno seksualno, emocionalno i fizički zlostavljana.« (Petričušić i dr. 2017: 76)*

Navedena je tvrdnja trostruko netočna. Prvo, inicijativa *U ime obitelji* nije svoje argumente i ciljeve zasnivala na osjećajima, nego na razumskim razlozima te pravnim, psihološkim, sociološkim i drugim argumentima. Drugo, inicijativa *U ime obitelji* nije nikad kao cilj svojih aktivnosti navodila »spašavanje ugrožene obitelji i ugroženih vrijednosti«. Treće, *U ime obitelji* nikada nije tvrdila da su »djeca koja žive u obiteljima s jednim biološkim roditeljem ili s homoseksualnim roditeljima nužno seksualno, emocionalno i fizički zlostavljana«.

Nijedna od navedenih tvrdnji nije potkrijepljena relevantnim dokazima, a pored toga *U ime obitelji* je i javno demantirala slične lažne tvrdnje o stavovima *U ime obitelji* o samohranim roditeljima iznošene u pojedinim medijima⁸. Ponovno se pojavljivanje već demantirane tvrdnje u predmetnome tekstu može držati klevetom u smislu kaznenog djela (čl. 149. Kaznenog zakona, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17).

- 4.2. *»Zagovarali su [i. e. U ime obitelji] smanjenje sekularnog utjecaja na obitelj, protivili se seksualnim i reproduktivnim pravima i inzistirali na primatu religijskih sloboda. Politička priroda pokreta manifestira se kroz višestruke pokušaje uklanjanja zakona i praksi države i privatnih institucija koji se kose s vrijednosnim sustavom kršćanske (katoličke) većine« (Petričušić i dr. 2017: 61)*

⁸Jedan od demantija *U ime obitelji* na navedenu temu moguće je pronaći na poveznici: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/u-ime-obitelji-se-oglasili-o-izjavi-zeljke-markic---311255.html>, pristup: 23.4.2018., a cjelovitu izjavu dr. Željke Markić o samohranim roditeljima i na: <https://www.youtube.com/watch?v=TWCB2OgZ2MQ>, pristup: 23.4.2018.

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABAHR2X

Netočno. *U ime obitelji* nije zagovarala »smanjenje sekularnog utjecaja na obitelj«, nije se »protivila seksualnim i reproduktivnim pravima«, nije inzistirala »na primatu religijskih sloboda« niti je pokušavala ukloniti »zakone i prakse države i privatnih institucija koji se kose s vrijednosnim sustavom kršćanske (katoličke) većine«.

Tvrdnje nisu potkrijepljene te ih treba držati proizvoljnim.

4.3. »Treće, voditelji "U ime obitelji" naglašavali su da njihova inicijativa nije bila katolička, već nekonzfesionalna te da djeluju samo kao građani zabrinuti zbog moralnog propadanja društva.« (Petričušić i dr. 2017: 79)

Netočno. Voditelji inicijative *U ime obitelji* nisu nikada isticali da djeluju kao građani zabrinuti za »moralno propadanje društva«. Autori ni ovu tvrdnju ne potkrjepljuju referencom.

4.4. »Primjer emocionalne manipulacije bio je plakat djevojčice koja je navodno zaspala u crtežu pokojne majke, pa ju je nacrtala na ulici. Mediji su otkrili da je poruka koju je ta slika nametnula lažna, budući da se radilo o umjetničkoj fotografiji iranske fotografkinje koja je snimila jednu od svojih nećakinja (V.Š. i R.J., 2013.)« (Petričušić i dr. 2017: 76–77)

I ova je tvrdnja netočna. *U ime obitelji* je detaljno obrazložila okolnosti korištenja fotografije iranske umjetnice u nedavno objavljenome priopćenju (Narod.hr. 2018)⁹ gdje je ponovljena notorna činjenica kako je riječ o umjetničkoj fotografiji zbog čega je bitna njezina poruka, a nije riječ o dokumentarnoj fotografiji u kojoj bi bitne bile njezina faktična svojstva. *U ime obitelji* se točno referirala na poruku fotografije da svako dijete treba mamu i tatu.

Petričušić i dr. svoju su tvrdnju potkrijepili samo jednom referencom i to iz (medijskog) izvora koji je višekratno pokazao nepouzdanost u izvješćivanju o *U ime obitelji*. Naime, riječ je o članku koji je dva tjedna prije tzv. referendumu o braku objavio portal *Index.hr* (V.Š. i R.J. 2013)¹⁰ koji je bio dio kampanje protiv referendumu o braku i za koji je višekratno pokazano kako objavljuje netočnosti vezane za djelovanje *U ime obitelji*.¹¹ **Činjenica da je *Index.hr* već i sudski**

⁹ Narod.hr. 2018. HINA i Petričušić, Čehulić i Čepo, sociolozi s Pravnog fakulteta u Zagrebu, prenijeli lažnu vijest o *U ime obitelji*. *Narod.hr* 3.2.2018. Vijest dostupna na: <https://narod.hr/hrvatska/hina-petricusic-cehulic-cepo-sociolozi-s-pravnog-fakulteta-zagrebu-prenijeli-laznu-vijest-ime-obitelji>; pristup 2.4.2018.

¹⁰ V.Š. i R.J. 2013. *U ime obitelji* ne preže ni od čega: Nakon židovskog loga ukrali fotografiju iranske umjetnice. *Index.hr* 16.11.2013. Tekst dostupan na: <http://www.index.hr/vijesti/clanak/u-ime-obitelji-ne-preza-ni-od-cega-nakon-zidovskog-loga-ukrali-fotografiju-iranske-umjetnice/711735.aspx>.

¹¹ Već naslov netom spomenutoga teksta (V.Š. i R.J. 2013) sadrži još jednu netočnost i to objavljenu punih 6 mjeseci nakon što je *U ime obitelji* iznijela bitne okolnosti vezane za stvaranje svog loga, a što *Index.hr* neosnovano i neistinito opisuje kao navodnu krađu »židovskog loga«. Naime, *U ime obitelji* je na svojoj Facebook stranici još 14.5.2013. objavila vijest na osnovi koje je očito kako nema govora ni o kakvoj krađi: »Logo Građanske inicijative 'U

Udruga „U ime obitelji“
Zvonimirova 17, 10000 Zagreb, Croatia
OIB: 27741674988
tel: +385 1 799 9730
e-mail: info@uimeobitelji.net
IBAN: HR5223600001102351957
SWIFT CODE/BIC: ZABAHR2X

osuđivan zbog netočnih objava trebala je Petričušić i dr. biti dovoljan signal da nije riječ o izvoru koji je uputno koristiti kao izvor podataka za tekst koji pretendira biti znanstveni i koji se objavljuje u znanstvenoj publikaciji.

Zaključno, s obzirom na brojnost navedenih problematičnih postupanja autora u slučaju predmetnoga članka, a koja se ne mogu smatrati tek slučajnim propustom ili greškom, može se držati opravdanim smatrati takva postupanja grubim kršenjem načela akademskoga ponašanja i odredbi Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu (čl. 6 st. 3 i čl. 9 st. 1 i 2, čl. 17). Također, navedena **postupanja autora nije moguće braniti i opravdati pravom na akademsku slobodu**, budući da izostaje, kako je razvidno iz brojnih primjera, “objektivno i pošteno traganje za istinom” (Etički kodeks, čl. 8 st. 1)¹² kao temeljno načelo znanstvenog istraživanja.

Treba istaknuti i odgovornost uredništva *Političke misli* i recenzenata koji su članku, koji je svojom kakvoćom ispod očekivane razine, netočnom kategorizacijom¹³ pridali autoritet koji se inače pridaje znanstvenim radovima - čime doprinose padu ugleda publikacija društvenih znanosti unutar i izvan akademskoga okružja.

ime obitelji’ poručuje: brak = žena + muškarac, majka + otac = dijete. Izradio ga je vrlo kreativni volonter koristeći predložak vektora koji se nalazi na Shutterstocku na koji je preplaćen.« (U ime obitelji. 2013.; za više podataka v. Bitno.hr. 2013.)

U ime obitelji. 2013. U ime obitelji. May 14, 2013. (post). Facebook stranica *U ime obitelji*. 14.5.2013. Objava dostupna na: <https://www.facebook.com/UImeObitelji/posts/264013737077867:0>; pristup: 2.4.2018.

Bitno.net. 2013. Logo »U ime obitelji« nije ukraden od »Židovskih obitelji« niti od bilo koga drugoga. *Bitno.net* 24.5.2013. Vijest dostupna na: <https://www.bitno.net/vijesti/hrvatska/logo-u-ime-obitelji-nije-ukraden-od-zidovskih-obitelji-niti-od-bilo-koga-drugoga/>; pristup: 2.4.2018.)

¹² “Sveučilište priznaje akademsku slobodu temeljnim uvjetom i obilježjem u procesu poučavanja, znanstvenoga istraživanja, umjetničkog rada i stipendiranja. Članovi akademske zajednice u svojim istraživanjima trebaju biti vođeni idejom slobode znanstvenog i umjetničkog stvaralaštva te izvršavati svoje tradicionalno pravo ispitivanja i kritiziranja društvenih vrijednosti i struktura u duhu odgovornoga, objektivnog i poštenoga traganja za istinom te stjecanja i distribucije znanja. Sveučilište treba zaštititi sve članove akademske zajednice od svakoga pokušaja suzivanja, ograničavanja ili uskraćivanja te slobode.” (Etički kodeks SUZG čl. 8 st. 1)

¹³ Članak je kategoriziran kao pregledni rad iako: a) do sada u našim znanstvenim časopisima nisu objavljeni znanstveni radovi čija je tema U ime obitelji i srodne udruge, a na osnovi kojih bi mogao nastati pregledni rad, b) kako je vidljivo iz naslova članka, riječ je o raščlambi (eng. *analysis*), tj. vrsti istraživanja koje - ako je provedeno uzornim epistemološko-metodološkim aparatom - obično biva objavljeno kao izvorni znanstveni članak.